

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 22. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 16. marts 2018

Tidspunkt: kl. 08.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Claus Kvist Hansen (DF), Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Claus Larsen-Jensen (S), Finn Sørensen (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Zenia Stampe (RV).

Desuden deltog: Miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen, udenrigsminister Anders Samuelsen, minister for udviklingssamarbejde Ulla Tørnæs, minister for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde Karen Ellemann samt uddannelses- og forskningsminister Søren Pind.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3607 (landbrug og fiskeri – landbrugsdelen) den 19. marts 2018

EUU alm. del (17) – bilag 494 (kommenteret dagsorden)

Miljø- og fødevarerministeren forelagde punkt 4-5. Punkt 1-3 blev forelagt af ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde senere på mødet under dagsordenens punkt 6.

4. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt Regionsudvalget: Fremtiden for fødevarer og landbrug

– *vedtagelse af rådskonklusioner*

KOM (2017) 0713

Rådsmøde 3607 – bilag 2 (samlenotat side 2)

EUU alm. del – bilag 426 (udvalgsmødereferat side 582, senest behandlet i EUU 9/2-18)

Miljø- og fødevarerministeren: Formandskabet ønsker at vedtage rådskonklusioner, men det er stadig uklart, om der vil være opbakning til disse. Fra dansk side har vi ikke efterspurgt rådskonklusioner. Vi ønsker ikke at foregribe forhandlingerne om fremtidens landbrugspolitik eller forhandlingerne om fremtidens EU-budget. Sidstnævnte er jo en forhandling, som stats- og regeringscheferne kun så småt er ved at tage hul på. Derfor mener vi, at det vil være uhensigtsmæssigt med konklusioner, der giver for snævre rammer.

Omvendt ønsker nogle medlemslande at sende klare signaler om behovet for et højt landbrugsbudget og fordelingen af landbrugsstøtten mellem medlemslandene. Derfor ser det som nævnt vanskeligt ud at nå til enighed om rådskonklusioner.

Ud over ikke at foregribe budgetforhandlingerne lægger vi vægt på, at konklusionerne afspejler regeringens prioriteter f.eks. i forhold til:

- forenkling og færre byrder for landmændene
- mere subsidiaritet inden for en fælles ramme, så medlemslandene kan tage højde for nationale omstændigheder
- og en mere grøn og innovativ landbrugspolitik, der trækker på ny teknologi.

Hvis det lykkes i tilstrækkelig grad at trække konklusionerne i den retning og undgå, at vi foregriber budgetforhandlingerne, vil vi selvfølgelig kunne støtte konklusionerne. Men vi må se, hvordan det lander på mandag.

5. Forslag til rådskonklusioner om EU og medlemsstaternes deltagelse i det 13. møde i FN's skovforum (UNFF 13) i New York den 7.-11. maj 2018

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. marts 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3607 – bilag 2 (samlenotat side 10)

Miljø- og fødevareministeren: Vi forventer, at konklusionerne vil blive vedtaget på et kommende rådsmøde. Konklusionerne fokuserer på EU's prioriteter i gennemførelsen af FN's strategiske skovplan for årene 2017-2030 og skovplanens potentiale til at bidrage til indfrielsen af FN's verdensmål. Det gælder især verdensmål 15 om skove og økosystemer på land.

Fra dansk side støtter vi udkastet til rådskonklusioner, og vi arbejder i den forbindelse på at bevare referencen til FN's verdensmål, som er mere ambitiøs end tidligere rådskonklusioner. Endelig arbejder vi for at sikre en henvisning til, at oprindelige folk spiller en væsentlig rolle i dette spørgsmål.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

L Punkt 2. Rådsmøde nr. 3610 (almindelige anliggender – art. 50) den 20. marts 2018

L 1. Forberedelse af mødet i Det Europæiske Råd art. 50 den 23. marts 2018

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3610 – bilag 1 (samlenotat)

Det Europæiske Råd 22-23/3-18 – bilag 2 (udkast til kommenteret dagsorden)

Det Europæiske Råd 22-23/3-18 – bilag 6 (revideret udkast til retningslinjer)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3609 (almindelige anliggender) den 20. marts 2018

Udenrigsministeren ville forelægge dagsordenen for rådsmødet for almindelige anliggender den 20. marts 2018 til orientering. De punkter, han ikke kom ind på i sin forelæggelse, kunne naturligvis også drøftes, hvis udvalget ønskede det.

1. Forberedelse af mødet i Det Europæiske Råd den 22.-23. marts 2018 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3609 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 22-23/3-18 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Det Europæiske Råd 22-23/3-18 – bilag 5 (udkast til konklusioner)

Udenrigsministeren: På rådsmødet den 20. marts ventes en drøftelse af udkast til konklusioner for mødet i Det Europæiske Råd den 22.-23. marts. Jeg forventer, at Rådet vil drøfte de væsentligste emner for mødet og kommentere på konklusionsudkastet. Statsministeren vil som vanligt forelægge selve topmødet.

Der er tale om et klassisk forårstopmøde i Det Europæiske Råd i den forstand, at der vil være en bred drøftelse af økonomiske emner. Stats- og regeringscheferne vil – som fast del af det økonomiske semester – udstikke de generelle økonomisk-politiske retningslinjer til EU-landene som helhed og godkende de økonomisk-politiske anbefalinger til euroområdet.

Stats- og regeringscheferne vil desuden gøre status over gennemførelsen af det indre marked og indre markedsstrategierne, herunder på det digitale område. Det er en vigtig dagsorden for Danmark, og vi presser på for, at det indre marked gennemføres inden for de fastsatte frister og for, at vi fortsat videreudvikler det indre marked. Samtidig håber vi, at stats- og regeringscheferne vil bruge lejligheden til at markere 25-året for det indre marked. Der er ingen tvivl om, at det har været en stor gevinst for Danmark, danske borgere og for EU generelt.

Som det ser ud nu, vil EU's handelspolitik blive et væsentligt emne under mødet i Det Europæiske Råd. Fra dansk side lægger vi vægt på, at EU fortsat skal være ambitiøs på frihandelsdagsordenen. EU skal arbejde videre på både at udbygge nettet af omfattende bilaterale frihandelsaftaler og bidrage aktivt og konstruktivt til at fastholde WTO som grundsten i regelbaseret global handel. Under drøftelsen kan emner som defensive handelsinstrumenter, screening af udenlandske investeringer og arkitekturen af EU's handels- og investeringsaftaler eventuelt også blive bragt op.

Der vil også være anledning til at drøfte Trumps beslutning om øgede toldsatser på stål og aluminium, herunder EU's reaktion og den bredere betydning for det internationale han-

delssystem. Det er lige nu uklart, om EU er omfattet af det amerikanske tiltag, men forhåbentlig vil der være afklaring inden den 23. marts, hvor de forhøjede amerikanske toldsatser forudses at træde i kraft. Fra dansk side vil vi fortsat arbejde for, at EU's tilgang bliver afbalanceret. Det kræver på den ene side en fast linje, hvor EU fastholder, at det amerikanske tiltag er WTO-stridigt, og at vi derfor forbereder mulighed for genbalancering i overensstemmelse med WTO-reglerne. Samtidig skal EU på den anden side arbejde intensivt på at undgå, at situationen eskalerer, herunder føre tæt dialog med den amerikanske administration og fortsat understrege, at EU ikke udgør en sikkerhedspolitisk risiko for USA.

Stats- og regeringscheferne forventes desuden på mødet at vedtage konklusioner om opfølgning på den sociale søjle, notere sig Kommissionens kommende lovgivningspakke på arbejdsmarkedsområdet og gøre status over reform af det fælles asylsystem.

Desuden forventer jeg, at der på Det Europæiske Råd kommer en drøftelse af udviklingen i forholdet mellem EU og Tyrkiet, og at man vedtager proceskonklusioner for EU-Vestbalkantopmødet. Topmødet, som afholdes den 17. maj i Sofia, ventes bl.a. at bekræfte Vestbalkans europæiske perspektiv og fokusere på øget forbundethed og sikkerhedsudfordringer. Fra dansk side arbejder vi for, at man på topmødet fokuserer på, at samarbejdet mellem EU og Vestbalkan holdes adskilt fra udvidelsessporet.

DER-formanden, Donald Tusk, har varslet, at han sætter det forfærdelige nervegasangreb i Storbritannien på dagsordenen for Det Europæiske Råd. Vi støtter fuldt ud op om Storbritannien og fordømmer angrebet på det kraftigste, og vi støtter, at vi i fællesskab i EU finder en passende og stærk reaktion på dette angreb.

Efter den første arbejds-session i Det Europæiske Råd vil der være en arbejdsmiddag i formatet "ledernes dagsorden" om beskatning af bl.a. den digitale økonomi. Der vil ikke blive vedtaget konklusioner fra denne drøftelse, men drøftelsen vil være retningsgivende for det videre arbejde på området. Kommissionen ventes at fremsætte forslag om beskatning af den digitale økonomi umiddelbart før mødet i Det Europæiske Råd.

Afslutningsvis vil jeg nævne, at Det Europæiske Råd på mødet i marts skal vedtage beslutning om udpegelsen af ny vicepræsident for den europæiske centralbank. Fredag den 23. marts vil der endvidere være et møde blandt stats- og regeringscheferne fra Eurozonen.

Det kan selvsagt ikke udelukkes, at udviklingen frem mod topmødet indebærer, at der kommer drøftelse af andre emner, herunder eksterne relationer.

Rasmus Nordqvist spurgte, om man påtænkte at bruge international klima- og miljøpolitik mere aktivt, når der laves handelsaftaler mellem EU og tredjelande. Forventede ministeren i øvrigt, at man ville komme ind på den dårlige udvikling i Tyrkiet? Og kunne han løfte sløret for, om man var kommet længere i sagen om beskatning af det digitale marked? Der havde været foreslået løsninger, men de var blevet skudt ned af forskellige medlemslande.

Udenrigsministeren havde ikke noget nyt om miljø- og klimadagsordenen. Han forventede, at der på mødet ville være en bred drøftelse om Tyrkiet. Der var enighed om, at udviklingen gik i den forkerte retning, og statsministeren og han selv havde på regeringens vegne anbefalet et stop i optagelsesforhandlingerne med Tyrkiet.

Om digital beskatning sagde ministeren, at udgangspunktet var, at alle virksomheder skal betale deres fair andel af skat. Man forventede, at Kommissionen den 21. marts ville fremsætte et lovgivningsforslag om beskatning af den digitale økonomi. På rådsmødet (leaders agenda-format) senere på måneden ville der være en drøftelse af den digitale beskatning. Fra dansk side mente man, at EU bør arbejde for globale løsninger i OECD-regi, da der er tale om en international udfordring. Danmark havde gjort en aktiv indsats for på et tidligt tidspunkt at fremme den danske holdning.

Rasmus Nordqvist opfordrede regeringen til at bruge klimaudfordringerne mere aktivt i handelspolitiske forhandlinger. Hvornår ville man fra dansk side påpege, at der skal være konsekvenser af udviklingen i Tyrkiet, så det ikke kun var EU-medlemskabet, som alle ligevel vidste ikke ville være realistisk foreløbigt, der var på spil? Hvad med toldunionen og flygtningeaftalen, hvor der overføres midler til Tyrkiet trods brud på fundamentale rettigheder for borgere og institutioner i landet?

Udenrigsministeren svarede, at man fra dansk side bragte miljømæssige emner op hele tiden på møder rundt om i verden og mest muligt nævnte de områder, hvor Danmark aktivt kan bidrage via den grønne dagsorden. Man lagde altså vægt på at kombinere et godt handelssamarbejde med fremme af den grønne dagsorden. Kommissionen gik efter at finde måder at kombinere handel og bæredygtig udvikling på, der lægger sig op ad internationale konventioner – både i forhold til arbejdstagerrettigheder og miljøbeskyttelse. Rasmus Nordqvist kom ikke med konkrete forslag: Skulle man opsige flygtningeaftalen, indføre sanktioner eller lignende? Ministeren fremførte konkret kritik – f.eks. i forhold til Afrin – også på ministerniveau. Man anerkendte, at Tyrkiet har sikkerhedsinteresser, men der skal være proportionalitet, og demokrati og grundlæggende rettigheder skal respekteres.

Rasmus Nordqvist ville gerne rådgive ministeren med konkrete løsninger: Alternativet havde hele tiden sagt, at man burde suspendere flygtningeaftalen med Tyrkiet, da den udfordrer menneskerettighederne for de flygtninge, der bliver berørt, og understøtter det tyrkiske regimes brud på menneskerettigheder og demokratiske spilleregler. Man måtte også finde ud af, hvordan man undgår at udvide samarbejdet med landet – specielt den økonomiske del med toldunionen. Der måtte være nogle konsekvenser for Tyrkiet, kom de ikke, ville Tyrkiet ikke tage signalerne fra EU alvorligt.

Udenrigsministeren svarede, at der bl.a. var blevet justeret i førtiltrædelsesstøtten så sent som i efteråret 2017. Han var i uenig i synet på samarbejdet for at bremse flygtningestrømmen af irregulære migranter til Europa: Det er vigtigt med tæt samarbejde med Tyrkiet, og overordnet set er det godt, at der er etableret en flygtningefacilitet, der bidrager til at løse et massivt problem med et klart humanitært sigte. Det er en af de vigtigste nærområdeindsatser overhovedet, hvor EU indtager en ledende donorrolle, og det skal EU blive ved med

at gøre. Aftalen var god for begge parter. I EU-Tyrkiet-erklæringen fra marts 2016 står der, at når de første 3 mia. euro til flygtningefaciliteten for 2016-2017 er ved at være brugt, vil EU mobilisere yderligere 3 mia. euro indtil slutningen af 2018. Kommissionen havde dagen før fremlagt et forslag om at mobilisere yderligere 3 mia. euro gennem en tilsvarende model, hvilket indebærer, at 1 mia. euro skal finansieres via EU's budget og 2 mia. euro via bilaterale medlemsbidrag. Aftalen er vigtig og nødvendig, men det betød ikke, at man ikke skulle være ekstremt kritisk over for forholdene i Tyrkiet.

2. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

– Status

Rådsmøde 3609 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Ministeren nævnte ikke dette punkt.

3. Det europæiske semester

– Præsentation

KOM (2018) 0120

Rådsmøde 3609 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Jeg vil til sidst nævne, at Kommissionen under eventuelt forventes at orientere Rådet om den seneste udvikling i dialogen med Polen. Rådet drøftede senest situationen i forhold til Polen på rådsmødet i februar, hvor der var bred opbakning til Kommissionens tilgang.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3608 (udenrigsanliggender) den 19. marts 2018

EUU alm. del (17) – bilag 494 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren ville forelægge rådsmødet for udenrigsanliggender den 19. marts 2018 til orientering.

1. Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3608 – bilag 1 (sammenfatning side 2)

EUU alm. del (16) – bilag 475 (udvalgsmødereferat side 662, senest behandlet i EUU 3/2-17)

Udenrigsministeren: Det første dagsordenspunkt vedrører Ukraine. Der vil på rådsmødet være en drøftelse af situationen i Ukraine på blandt andet dansk foranledning. Jeg forventer en bred drøftelse, som både vil berøre den politiske og økonomiske reformproces i Ukraine og konflikten i Østukraine. Drøftelsen finder sted dagen efter det russiske præsidentvalg, som Rusland har valgt at afholde på 4-års-dagen for den ulovlige russiske annektering af Krim.

Der vil forud for rådsmødet være et morgenmadsmøde med min ukrainske kollega, Pavlo Klimkin, hvor også situationen på Krim vil blive berørt. Mødet vil være en anledning til, at EU kan gentage vores stærke opbakning til Ukraines suverænitæt og territoriale integritæt og til at udtrykke fortsat støtte til Minskaføalen som rammen for en løsning på konflikten i øst. Der er desværre ikke fremskridt i gennemførelsen af Minsk, og konflikten medfører fortsat næsten dagligt dræbte og sårede.

Udenrigsrepræsøntanten besøgte Ukraine tidligere på ugen og vil orientere om sit besøg på rådsmødet. Jeg vil på mødet redegøre for mine drøftelser - især af reformprocessen - under mit besøg i Kiev den 20.-22. februar. Ukraine er nået langt siden 2014. Økonomien viser fremgang, og vigtige reformer er gennemført inden for energi, finanssektoren, offentlige indkøb og decentralisering. Men den ukrainske regering erkender selv, at der er lang vej igen. Dette gælder også med hensyn til bekæmpelsen af korruption, hvor Ukraine er meget langt nede som land nummer 130 på Transparency Internationals liste. Her er det næste vigtige skridt oprettelsen af en særlig antikorrptionsdomstol. Både præsidenten og premierministeren gav over for mig udtryk for, at de er fuldt klar over, at der her skal leveres.

Fra dansk side indtager vi en meget aktiv rolle i støtten til de ukrainske reformer. Vi leder EU's antikorrptionsprogram i landet og har iværksat et nyt naboskabsprogram med ca. 500 mio. kroner til Ukraine over de næste 5 år.

Jeg vil sammen med min ukrainske kollega være vært for en stor international konference om reformer i Ukraine den 27. juni her i København. Under mit besøg i Kiev opfordrede jeg

den ukrainske regering til at benytte konferencen i København som en drivkraft for reformerne. Det er mit indtryk, at det budskab blev vel modtaget. Det er vigtigt, at Ukraine kan fastholde momentum i reformprocessen trods et svært politisk klima og valg i 2019.

Jeg vil på rådsmødet opfordre EU-kollegaerne til at sende enslydende budskaber til Ukraine om at bruge reformkonferencen i København som en drivkraft til at drive reformsåret fremad. Det er også et vigtigt budskab i det papir om reformprocessen, som Danmark har taget initiativ til for at give rådsdrøftelsen retning og fremme, at EU fastholder Ukraine højt på dagsordenen. Foruden Danmark er tolv EU-lande medunderskrivere af papiret, som i det hele taget har fået en meget positiv modtagelse.

Peter Hummelgaard Thomsen bakkede op om regeringens linje med at blive ved med at støtte op om bestræbelserne om, at Ukraine fastholder sit reformspor og bekæmper korruption. Ville man lægge pres på de øvrige EU-medlemslande for en hårdere kurs over for Rusland? På snart fjerde år dør civile i kamphandlinger det østlige Ukraine. Tyskerne havde i nogen grad forsøgt at trække i den anden retning, når man har diskuteret spørgsmålet om at indføre endnu flere sanktioner over for Rusland.

Udenrigsministeren takkede for opbakningen. Ruslands adfærd var blevet taget op gentagne gange, senest havde ministeren givet udtryk for kritikken over for den russiske udenrigsminister på et møde i Moskva 1 måned tidligere. Fra dansk side havde man klart tilkendegivet, at man var klar til at diskutere nye tiltag over for Rusland – også hvis den handlede om flere sanktioner.

2. Syrien

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3608 – bilag 1 (samlenotat side 5)

EUU alm. del (16) – bilag 620 (udvalgsmødereferat side 896,
senest behandlet i EEU 31/3-17)

Udenrigsministeren: Det andet punkt, jeg vil forelægge, vedrører Syrien. Der forventes en bredere drøftelse af den seneste udvikling i landet. Der vil være fokus på det politiske spor, eftersom FN's særlige udsending for Syrien, Staffan de Mistura, deltager i rådsmødet. Rådsmødet vil også være en indledende mulighed for at diskutere den kommende Syrienkonference i Bruxelles og de rådskonklusioner, der forventes vedtaget op til konferencen.

Rådsmødet finder sted på et tidspunkt, hvor vi har set en optrapning af konflikten i Syrien. Tyrkiets Operation Olivengren i Afrin og det syriske regimes brutale offensiv mod det østlige Ghouta er eksempler herpå.

Som reaktion på intensiveringen af konflikten vedtog FN's Sikkerhedsråd den 24. februar resolution 2401, som kræver øjeblikkelig ophør af kamphandlinger og 30-dages humanitær adgang i alle konfliktramte områder i Syrien. Desværre har vi endnu ikke set nogen reel implementering af resolutionen, og kampene fortsætter flere steder i Syrien, bl.a. i Afrin og Ghouta. Rådsmødet udgør derfor også en vigtig mulighed for EU's medlemslande til at sende et klart signal om, at vi kræver våbenhvilen og den humanitære adgang implementeret med det samme. Det gjorde udenrigsrepræsentanten også klart i et brev til Tyrkiet, Rusland og Iran af den 26. februar.

De fortsatte kamphandlinger på flere fronter i Syrien understreger nødvendigheden af én overordnet politisk løsning på konflikten. Desværre giver det også svære betingelser for de FN-ledede fredsforhandlinger i Genève. Det gjorde Staffan de Mistura også klart for mig, da vi mødtes i Genève i slutningen af februar. Derudover oplever vi fortsat, at det syriske regime ikke engagerer sig i reelle forhandlinger. Det gør det svært at skabe fremdrift i forhandlingerne. Det understreger også, at der er brug for, at EU fortsætter med aktivt at lægge pres på det syriske regime og dets støtter til at engagere sig i det politiske spor.

Derfor er det også vigtigt for Danmark, at den kommende Syrienkonference i april i Bruxelles samler centrale aktører bag et stærkt signal om behovet for politiske fremskridt. Derudover vil konferencen udgøre en særlig mulighed for at fastholde den humanitære krise højt på den internationale dagsorden.

I samme forbindelse vil det være en prioritet for Danmark, at de kommende EU-rådskonklusioner på Syrien endnu en gang understreger EU's støtte til de FN-ledede forhandlinger i Genève, og at EU fortsætter den omfattende humanitære indsats i Syrien. Samtidig fastholder Danmark, at dem, der begår overgreb og brud på international humanitær ret, må og skal stilles til ansvar for deres handlinger.

3. Iran

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3608 – bilag 1 (samlenotat side 7)

EUU alm. del (17) – bilag 70 (udvalgsmødereferat side 29,
senest behandlet i EUU 6/10-17)

Udenrigsministeren: Her forventes der en drøftelse af fremtidsudsigterne for atomaftalen med Iran. Der pågår i øjeblikket en dialog mellem USA og EU+EU3, som består af Frankrig, Storbritannien og Tyskland forud for præsident Trumps kommende stillingtagen til videreførelsen af suspensionen af de atomrelaterede sanktioner den 12. maj.

Dialogen har til formål at sikre fortsat amerikansk opbakning til atomaftalen. Den koncentrerer sig hovedsageligt om tre punkter. For det første en styrkelse af Det Internationale Atomenergiagenturs, IAEA, inspektionsregime af Irans efterlevelse af aftalen. For det andet begrænsningen af Irans ballistiske missilprogram. Og for det tredje tidspunktet for udfasning af en række restriktioner på det iranske atomprogram.

Der forventes generel enighed om EU's støtte til fastholdelse af atomaftalen og behovet for at sikre aftaleparternes enighed.

Fra dansk side finder vi det vigtigt, at EU fastholder støtten til atomaftalen, så længe IAEA fortsat kan verificere Irans efterlevelse af aftalens vilkår. Danmark støtter op om IAEA's monitorering af Irans efterlevelse og har gentagne gange støttet dette finansielt – senest med 4,75 mio. kr. i perioden 2017-2019. Danmark kan bakke op om en yderligere styrkelse af monitoreringen. Dertil mener vi, at atomaftalens udløbsfrister i forhold til restriktioner på Irans atomprogram er acceptable. Nogle af restriktionerne har en meget lang udløbstid, mens andre er permanente.

Fra dansk side bakker vi også op om EU og EU3's bestræbelser på at adressere bekymringerne om Irans destabiliserende adfærd i regionen og det ballistiske missilprogram. Vi vil være klar til at se på, hvilke yderligere skridt der kan tages i forhold til Irans ballistiske missil program – det gælder også sanktioner. Men det ændrer ikke på regeringens holdning, at både det ballistiske missilprogram samt Irans regionale rolle bør tackles uden for rammerne af atomaftalen. Denne klare adskillelse er der også enighed om i EU.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg nævne, at der også vil være en frokostdrøftelse på rådsmødet med Sydkoreas udenrigsminister, Kang Kyung-Wha, med det formål at gøre status over forholdet mellem Nordkorea og Sydkorea samt bestræbelserne på at finde en politisk løsning på sikkerhedssituationen på den koreanske halvø. Fokus vil naturligvis også være på, hvad EU kan gøre for at støtte op om den mulige positive udvikling. Jeg

forventer, at der vil være bred opbakning til at byde udviklingen velkommen, samtidig med at vi fastholder sanktionspresset.

5. Siden sidst

Udenrigsministeren: Jeg kan oplyse, at Storbritannien ventes at bringe det forfærdelige nervegasangreb i Salisbury op på rådsmødet. Sagen udvikler sig løbende. Det er oplyst, at Storbritannien har været i dialog med udenrigsrepræsentanten om mulige EU-tiltag. Sagen ventes også drøftet på mødet i Det Europæiske Råd den 22.- 23. marts. Fra dansk side har vi fordømt angrebet på det kraftigste, og vi bakker 100 procent op om Storbritannien. Vi støtter, at der også i EU-regi kommer en passende og stærk reaktion på mordforsøget.

Jan E. Jørgensen bakkede fuldt op om dansk tilslutning til mange protester og sanktioner som muligt mod Rusland. Var det blevet drøftet, hvorvidt nervegasangrebet kunne aktivere NATO-traktatens artikel 5 om, at et angreb på ét NATO-land er et angreb på alle?

Finn Sørensen spurgte, om der var tilstrækkelige beviser for, at det var den russiske stat, der stod bag angrebet. Var det tilfældet, var der god grund til at sanktionere mod den russiske stat, men man skulle være sikker i sin sag.

Peter Hummelgaard Thomsen gik ikke ind for, at man med det samme aktiverede artikel 5 og kastede sig i krig, men gav sin opbakning til regeringens hårde kurs.

Udenrigsministeren svarede Jan E. Jørgensen, at briterne ikke havde talt om at aktivere artikel 5; end ikke artikel 4. Til Finn Sørensen sagde ministeren, at briterne – støttet af amerikanerne – klart havde konkluderet, at det højst sandsynligt var Rusland, der står bag angrebet. Premierminister May havde stillet i udsigt, at alle beviser ville blive fremlagt i Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben. Selv var ministeren ikke i tvivl om, at det var den rigtige vej at gå, så man kunne få fuld afklaring om sagen.

Finn Sørensen spurgte, om regeringen ville afvente deltagelse i skridt mod russerne, indtil man ved selvsyn havde studeret beviser fra den britiske regering. Der var jo talte om en alvorlig forbrydelse, og det var nødvendigt at overveje, hvilke sanktioner man i givet fald skal gribe til. På anden side havde man også et ansvar for ikke at eskalere en situation unødigt, og at man i hvert fald som stat skal være sikker på at have grundlaget i orden.

Udenrigsministeren mente, at det var realistisk at forvente en tofaset tilgang: først en politisk støttfase – og der havde ministeren givet klart udtryk for den danske støtte, ligesom det var tilfældet med USA, Frankrig og Tyskland – og i forlængelse af fremlæggelsen af beviser en fase 2 med diskussion om yderligere sanktioner.

FO 5. Forslag til rådsbeslutning, der bemyndiger EU-Kommissionen til at åbne forhandlinger om en ny partnerskabsaftale mellem EU og lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet

– Tidlig forelæggelse

KOM (2017) 0763

KOM (2017) 0763 – bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (17) – bilag 494 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (17) – bilag 363 (udvalgsmødereferat side 522, senest behandlet i EUU 19/1-18)

Ministeren for udviklingssamarbejde: Jeg vil gerne forelægge forslag til rådsbeslutning om en ny partnerskabsaftale mellem EU og lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, de såkaldte AVS-lande. Jeg forelægger sagen til forhandlingsoplæg.

Spørgsmålet om EU's kommende forhandlinger med AVS-landene om en ny aftale til afløsning af Cotonouaftalen, der udløber i 2020, har været forelagt udvalget en række gange. Kommissionens forslag blev præsenteret af udenrigsrepræsentanten den 22. januar i år og har siden været genstand for drøftelser bl.a. på det uformelle udviklingsministermøde den 20. februar. Det bulgarske formandskab har nu fremsat et revideret udkast til mandat, hvorved der synes at være fremdrift i sagen, og der kan forventes endelig vedtagelse af mandatatet i Rådet for Udenrigsanliggender (udvikling) den 22. maj. Jeg vil derfor gerne forelægge sagen for udvalget i dag.

Det er regeringens vurdering, at formandskabets udkast er ambitiøst og langt hen ad vejen flugter med danske synspunkter. Regeringen har i de hidtidige drøftelser givet udtryk for, at de forestående forhandlinger bør være en lejlighed for EU og medlemslandene til at søge mere tidssvarende måder at samarbejde på. At nøjes med enkelte mindre ændringer i den nuværende aftale ville være en forpasset mulighed for at sikre et moderne, ligeværdigt og effektivt partnerskab. Regeringen ser gerne, at et fremtidigt samarbejde forankres i en juridisk bindende aftale. Endelig stillingtagen hertil må dog afhænge af den reelle mulighed herfor samt en ny aftales indhold og struktur.

Regeringen har under drøftelserne af Kommissionens første udkast lagt særlig vægt på fire elementer i et fremtidigt samarbejde post-2020:

- Det fremtidige skal samarbejde været funderet i verdensmålene og 2030-dagsordenen, der er forankret i EU's globale strategi og den europæiske konsensus for Udvikling. Samtidig skal samarbejdet bevare vigtige elementer fra Cotonouaftalen såsom politisk dialog, migration og tilbagetagelse samt menneskerettigheder.
- En ny partnerskabsaftale skal have en global tilgang og kunne inkludere alle interesserede partnerlande, ikke alene de 79 AVS-lande.
- Omdrejningspunktet for samarbejdet bør være stærke, bredt funderede regionale partnerskaber, der tager højde for udviklingsniveau og fælles interesser.
- Der skal være et særligt fokus på Afrika, og Den Afrikanske Union skal være en helt central partner.

I forhold til Kommissionens oprindelige forslag er formandskabets forslag efter regeringens opfattelse en styrkelse på en række punkter, herunder ved at have stærkere markering af verdensmålene; en større rolle til civilsamfundet; styrket sprog angående korrupsion, hvidvask og ulovlige finansielle transaktioner; styrket sprog i forhold til udryddelse af børnearbejde og børneægteskaber; styrket sprog vedrørende seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder; et styrket ligestillingsperspektiv; og mere uddybende formuleringer om miljø og klima.

Hertil kommer migration, herunder irregulær migration og forpligtelsen til at tilbagetage egne statsborgere, hvor teksten også har bevæget sig i den rigtige retning.

Oplægget viderefører endvidere en række vigtige elementer i Cotonouaftalen. Det gælder ikke mindst i forhold til politisk dialog, demokrati og god regeringsførelse, respekt for menneskerettighederne samt fred og sikkerhed. Regeringen er enig i forslagets vægtning af, at tyngden i samarbejdet fremadrettet skal ligge i de regionale partnerskaber. En udfordring knyttet hertil er, hvorledes de nordafrikanske lande inddrages fuldt og helt i partnerskabet sammen med resten af Afrika.

Kommissionen har som udgangspunkt prioriteret samarbejdet med de 79 AVS-lande højest. Regeringen ønsker derimod, i lighed med en række andre lande, at det endelige forslag skal lægge op til en global tilgang og et ligeværdigt samarbejde med alle partnerlande. Endvidere ønsker Kommissionen en aftale, der ikke er tidsbegrænset, men som kan revideres, når en af parterne ønsker det. Regeringen ønsker – som det ser ud i øjeblikket – hellere en tidsbegrænset aftale, alternativt en aftale med markante revisionsklausuler. I sidste ende må det dog afhænge af de konkrete muligheder herfor.

Endvidere udestår en afklaring på spørgsmålet om det fremtidige organisatoriske setup, hvor regeringen – i lighed med en række andre medlemslande – finder, at man i højere grad skal satse på etablerede regionale og kontinentale strukturer, som f.eks. AU, frem for at fortsætte med et separat AVS setup.

FO På baggrund af formandskabets reviderede forslag til forhandlingsmandat og det forventede forhandlingsrum vil jeg i dag lægge op til, at vi fra dansk side i de fortsatte drøftelser arbejder for at fremme de nævnte synspunkter. Det gælder særlig,

- at formandskabets ændringer ikke udvandes,
- at det fremtidige samarbejde baseres på fælles interesser mellem EU og de pågældende lande, hvilket giver mulighed for, at flere aktører involveres i det fremtidige samarbejde,
- at danske mærkesager afspejles bedst muligt i det endelige forhandlingsmandat, herunder vedrørende migration og tilbagetagelse,
- og at man fra dansk side i sidste ende vil kunne tilslutte sig en kompromistekst, der kan samle bred tilslutning blandt medlemslandene.

Finn Sørensen meddelte, at Enhedslisten ikke kunne støtte mandatet og hele tiden havde været kritisk over for den måde, man håndterer handelsaftaler med AVS-landene på. WTO havde krævet, at EU skulle true med at fratage disse lande begunstigede adgang til EU's

marked, hvis de ikke foretog yderligere liberaliseringer, så EU-landene fik bedre adgang til deres markeder. Det var AVS-landene ikke interesserede i, fordi de ikke ville kunne konkurrere i en sådan situation, og fordi det ville medføre strukturelle ændringer, som var til skade for de lande, bl.a. via øget privatisering. De problemer havde ikke været omtalt i det materiale, medlemmerne havde fået inden mødet. Det kunne man undre sig over, og derfor havde Enhedslisten spurgt skriftligt, om kravet om handelsliberalisering stadig indgår i kravene over for AVS-landene. Det kunne regeringen så bekræfte, og det var godt at få svar på spørgsmålet, men det var kedeligt, at det ligefrem skulle hales ud af ministeren – i stedet burde det have indgået i orienteringen og samlenotatet om sagen.

Kunne ministeren redegøre for, hvorfor det ikke tydeligt fremgik, om aftalen skulle ratificeres? Ved indgåelse af tidligere aftaler havde man drøftet vigtigheden af, at Folketinget fik indflydelse på sådanne aftaler.

Hvilken betydning fik en ny partnerskabsaftale for de gældende aftaler? Og var det korrekt, at ikke alle handelspartnere endnu havde ratificeret EPA-aftalerne? Hvilke var det i så fald, og var der særlige krav til de lande i forhandlingsprocessen?

Kunne ministeren desuden uddybe, hvad det indebar, at Den Europæiske Udviklingsfond skulle ind i EU's generelle budget i forbindelse med den flerårige finansielle ramme?

Endelig havde han et polemisk spørgsmål: Var det, der drev værket, ikke ønsket om at få indgået aftaler om hurtig og smidig hjemsendelse af migranter, snarere end det var en interesse i handel med og udvikling i de berørte lande? Hjemsendelsesaftaler blev understreget som et vigtigt element i forhandlingsoplægget.

Rasmus Nordqvist havde egentlig tænkt sig at rose ministeren for, at migrationsspørgsmålet kun fyldte en bisætning i samlenotatet. Men i ministerens forelæggelse havde hun ændret fokus, og nu blev der lagt meget vægt på det. Hvor centrale var tilbagesendelsesaftalerne? De burde være sekundære, da det handler om at skabe udvikling, understøtte intern handel og skabe adgang til de europæiske markeder, som kan få økonomien i gang i de lande og dermed forebygge migration. Når det gjaldt menneskerettigheder, nævnte ministeren ligestilling, men regeringen burde også rejse LGBTI-spørgsmålet som et centralt element.

Claus Larsen-Jensen mente, at det var vigtigt at fastholde målsætningen om at basere udviklingssamarbejdet på et mere ligeværdigt forhold mellem EU og AVS-landene. Han talte for at bruge de regionale aktører, der findes i forvejen – f.eks. Den Afrikanske Union for Afrikas vedkommende – frem for særlige AVS-strukturer. På den måde kunne man sikre, at landenes regeringer var forankret i samarbejdet. Afrikas befolkning vil vokse til en størrelse på fire gange Europas inden for de nærmeste årtier, og de unge afrikaneres ønsker om at drage nordpå vil kun blive større. Derfor skulle fokus ikke være på, hvordan man kan holde folk væk, men på, hvordan man kan udnytte en ung befolkning til at skabe økonomisk vækst, ligesom man gjorde i Europa efter anden verdenskrig. Både handel, investeringer og udviklingsbistand burde anses for bidrag til denne udvikling lidt à la Marshall-

planen. Det skulle være en fælles europæisk Marshallplan og ikke en intern dansk diskussion. Nu kunne man på regeringen fornemme et vist stilbrud i udviklings samarbejdet, men kunne ministeren ikke se de perspektiver?

Claus Kvist Hansen oplyste, at Dansk Folkeparti på trods af gode takter i forhandlingsoplægget ikke kunne støtte det. Først og fremmest mener partiet principielt ikke, at EU som institution bør bedrive udviklingspolitik. Herudover gjorde det ikke sagen nemmere, at udviklingsfonden, som ellers blev finansieret af medlemslandene, nu skulle trækkes ind i EU's eget budget. Endelig fandt partiet, at spørgsmålet om hjemtagning af egne statsborgere burde være en grundlæggende forudsætning for, at man overhovedet kunne indgå et dybere samarbejde med AVS-landene, og det var for lidt, når den sag kun fyldte en kvart sætning i oplægget.

Ministeren for udviklingssamarbejde svarede Finn Sørensen, at post-Cotonou er en opdatering af en partnerskabsaftale, Cotonouaftalen, der blev indgået i 2000 mellem EU og AVS-landene. At det specifikt er disse lande, det drejer sig om, skyldes en tradition for samarbejde mellem en række europæiske lande og deres tidligere kolonier. Nu var det tid til at udvide feltet af samarbejdslande, så det gav god mening at modernisere aftalen. Ikke mindst Nordafrika var det relevant at række ud til, bl.a. i lyset af det, Claus Larsen-Jensen var inde på, nemlig behovet for at bidrage til vækst og jobskabelse i Afrika og for at fokusere på de grundlæggende årsager til migration. Cotonouaftalen er ikke i sig selv en handelsaftale, men en rammeaftale, og under rammeaftalen er der handelsaftaler, nemlig EPA'erne. Nogle af de ting, Finn Sørensen havde nævnt, var af den grund ikke adresseret i forhandlingsoplægget, men i anden sammenhæng. Alle EPA-aftaler var på plads, bortset fra med Østafrika, som afventede en underskrift fra Tanzania, hvilket EU benyttede enhver given lejlighed til at presse på for at få.

Ministeren ville arbejde for, at Cotonouaftalen fortsætter som en juridisk bindende aftale. Der kunne i forhandlingsforløbet opstå situationer, der gjorde, at det ikke blev muligt. Dette bl.a. fordi samarbejdslandene er forpligtet til at hjemtage egne borgere. Teksten er blevet præciseret og udbygget i forhandlingsoplægget, men det var ikke et nyt element, for det indgik også i den nuværende aftale.

Til Claus Kvist Hansen sagde hun, at udviklingsfonden ikke var omfattet af forhandlingsoplægget, men skulle adresseres i forbindelse med EU's kommende budget fra 2021-2026.

Ministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at LGBTI-rettigheder var vigtige at inddrage i udviklingssamarbejdet på linje med øvrige menneskerettigheder, herunder kvinders rettigheder og ret til at bestemme over egen krop. Moderniseringen skulle tage udgangspunkt i FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (2030-dagsordenen) og inddrage de politikpapirer, der er vedtaget siden Cotonouaftalen, ikke mindst den seneste europæiske konsensus om udvikling, som blev vedtaget af DER i maj 2017.

Finn Sørensen præciserede, at Enhedslisten i modsætning til Dansk Folkeparti ikke havde noget imod, at EU engagerer sig i udviklingsbistand, eller at udviklingsbistand indgår i handelsaftaler. Enhedslistens problem var modkravet om, at AVS-landene skulle acceptere

åbninger af deres markeder og reelt forhindres i at udvikle deres egen industri, fordi store vesteuropæiske virksomheder kommer ind og udkonkurrerer den lokale foretagsomhed. Det var fint at åbne for udenlandske investeringer, men det skulle ikke ske på en måde, så virksomhederne førte værdierne ud af det pågældende land, for så var man selv medvirkende til at få de landes befolkninger til at drage mod nord.

Han gentog sit spørgsmål om, hvilke konsekvenser moderniseringen ville få for de gældende EPA-aftaler med de enkelte lande.

Var det ministerens vurdering, at de regionale organisationer ville være i stand til at forpligte deres medlemslande, eller hvad var baggrunden for, at man gerne ville inddrage dem? Og var det korrekt forstået, at hjemsendelsesaftaler var et ultimativt krav fra regeringens og EU's side for at indgå nye handelsaftaler?

Rasmus Nordqvist var enig med ministeren i, at det var godt at få opdateret rammeaftalen og han var glad for kompromisforslaget. Han forstod ikke helt regeringens position vedrørende hjemsendelsesaftalerne. De stod nævnt i en bisætning i det skriftlige forhandlingsoplæg, men i den mundtlige forelæggelse lagde ministeren vægt på dem. Det ville være synd, hvis alle de gode elementer i kompromisforslaget faldt, blot fordi der ikke kunne indgås hjemsendelsesaftaler. Rammeaftalen kunne netop sikre en positiv udvikling i AVS-landene, der kunne være med til at løse i stedet for bare at symptombehandle migrantstrømme.

Ministeren for udviklingssamarbejde svarede Finn Sørensen, at EPA-aftaler, der allerede var indgået, ville blive videreført uanset resultatet af de igangværende forhandlinger.

Der ville ikke blive indgået handelsaftaler med AU, men EU ville gerne inddrage regionale organisationer i regionalt forankrede aftaler for dermed bedre at kunne respektere og imødekomme forskelligartede ønsker fra de enkelte lande.

Til Rasmus Nordqvist sagde hun, at der ikke var uoverensstemmelse mellem samlenotatet og det mundtlige forhandlingsoplæg, men hun havde ønsket at tydeliggøre hjemsendelsesaspektet over for Europaudvalget ved forelæggelsen, da det pådrog sig mere og mere opmærksomhed i EU. Da den oprindelige Cotonouaftale blev indgået i 2000, havde man ikke det samme politiske fokus på migration. Hjemsendelsesaftaler var ikke et ultimativt krav, men det var meget vigtigt for regeringen at fastholde det element fra den oprindelige Cotonouaftale og fortsat at lade aftalen være juridisk bindende.

Finn Sørensen spurgte, hvad rammeaftalen skulle bruges til, hvis ikke den udløste en genforhandling af de eksisterende EPA-aftaler. Var det til fremtidige genforhandlinger, eller hvilken praktisk virkning ville man opnå med moderniseringen?

Rasmus Nordqvist forstod på ministeren, at rammeaftalen ikke ville omfatte hårde noget for noget-aftaler om hjemsendelser, og derfor kunne Alternativet godt støtte forhandlingsoplægget. Der var et tilfredsstillende fokus på menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling.

Peter Hummelgaard Thomsen oplyste, at Socialdemokratiet kunne støtte forhandlingsoplægget, for moderniseringen indeholdt gode elementer sammenlignet med tidligere aftaler. Det var godt, at ministeren ikke lagde sig fast på hurtige tilbagesendelsesaftaler som en forudsætning, selv om de bestemt var et vigtigt element, for med aftalen kunne man sikre, at den velstand, der blev skabt i de enkelte samfund, blev retfærdigt fordelt, og dermed kunne man bekæmpe selve årsagerne til migrationen.

Ministeren for udviklingssamarbejde sagde til Rasmus Nordqvist, at regeringen ville læne sig op ad den danske strategi, som Folketinget vedtog i januar 2017.

På Finn Sørensens spørgsmål svarede hun, at rammeaftalen skal sætte øget fokus på fattigdomsbekæmpelse som medvirkende årsag til migration væk fra bl.a. det afrikanske kontinent. Det skal ske med afsæt i FN's verdensmål, god regeringsførelse, respekt for menneskerettigheder og demokrati. Det gav god mening at modernisere Cotonouaftalen i lyset af alt, hvad der var sket siden, herunder indgåede aftaler, og for at række ud til lande, der ikke har samme fortid som tidligere kolonier.

Formanden konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, da kun Dansk Folkeparti og Enhedslisten havde ytret sig imod det.

FO 6. Rådsmøde nr. 3607 (landbrug og fiskeri – fiskeridelen) den 19. marts 2018

EUU alm. del (17) – bilag 494 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde forelagde punkt 1-3. Punkt 4-5 var blevet forelagt af miljø- og fødevareministeren tidligere på mødet under dagsordens punkt 1.

Der var tale om en kort dagsorden til rådsmødet (fiskeri). Punkt 1 og 2 var til orientering, mens punkt 3 var til forhandlingsoplæg. Kun punkt 1 var på dagsordenen til selve rådsmødet.

1. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig plan for demersale bestande i det vestlige Middelhav

– *Præsentation og udveksling af synspunkter*

KOM (2018) 0115

Rådsmøde 3607 – bilag 3 (samlenotat side 2)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Dette forslag er et i rækken af ensartede forvaltningsplaner for fiskebestandene i EU's farvande, der udarbejdes som led i reformen af den fælles fiskeripolitik.

Danmark har ikke fiskeriinteresser i området, men regeringen støtter generelt hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri og finder det generelt vigtigt, at reglerne er enkle, kontrollerbare og omkostningseffektive og i tråd med EU's politik for fiskerikontrol.

2. Forslag til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EU) 2018/120 blandt andet for så vidt angår visse fiskerimuligheder for tobis

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. marts 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt råds-møde med henblik på vedtagelse*

KOM (2018) 0119

Rådsmøde 3607 – bilag 3 (samlenotat side 4)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Forslaget omfatter en mindre række ændringer af TAC/kvoteforordningen. Den vigtigste ændring er fastsættelse af fiskerimuligheder for tobis for 2018.

Rådgivningen fra ICES om tobis blev offentliggjort den 23. februar 2018. Kommissionen har den 8. marts 2018 fremsat sit forslag, hvori indgår en samlet reduktion i fiskerimulighederne for tobis for 2018 i forhold til fiskerimulighederne for 2017.

Regeringen støtter, at TAC for tobis fastsættes i overensstemmelse med rådgivningen fra ICES, og regeringen lægger vægt på, at TAC fastsættes hurtigst muligt, så fiskeriet kan påbegyndes den 1. april 2018.

FO 3. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bevarelse af fiskeressourcerne og beskyttelse af havets økosystemer ved hjælp af tekniske foranstaltninger, om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1967/2006, (EF) nr. 1098/2007, (EF) nr. 1224/2009 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1343/2011 og (EU) nr. 1380/2013 og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 894/97, (EF) nr. 850/98, (EF) nr. 2549/2000, (EF) nr. 254/2002, (EF) nr. 812/2004 og (EF) nr. 2187/2005

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. marts 2018, men ventes vedtaget snarligt*

KOM (2016) 0134

Rådsmøde 3607 – bilag 3 (samlenotat side 8)

KOM (2016) 0134 – bilag 3 (orientering om resultatet af forhandlingerne i rådet)

EUU alm. del (16) – bilag 789 (udvalgsmødereferat side 1051, senest behandlet i EUU 10/5-17)

EUU alm. del (16) – bilag 620 (udvalgsmødereferat side 910 FO, forhandlingsoplæg forelagt 31/3-17)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Forslaget om tekniske foranstaltninger for fiskeriet omfatter bl.a. fastlæggelse af krav til redskaber og lukkede områder. Forslaget blev fremsat i marts 2016. I maj 2017 vedtog man Rådets generelle indstilling, og Europa-Parlamentet kom i januar med sine forslag til ændringer af forslaget. Rådet planlægger nu at påbegynde trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet og Kommissionen om forslaget.

Ved vedtagelsen af Rådets generelle indstilling sidste år stemte Danmark imod, idet man ikke fandt, at forslaget var tilstrækkeligt fleksibelt til, at man i fremtiden kunne ændre reglerne i regional procedure. Der ser ikke ud til at blive større fleksibilitet introduceret i forhandlingerne.

I forhandlingerne med Parlamentet er der dog for Danmark i et vist omfang fortsat mulighed for at præge forslagets endelige udformning ved en aktiv deltagelse.

Generelt er det sådan, at et givent lands forhandlingsposition i Rådet er kraftigt svækket, når de øvrige lande ved, at et land må forventes at stemme imod forslaget ved den endelige vedtagelse. Der vil således være en tendens til at se bort fra ønsker og forslag fra modstanderlande og kun en meget ringe grad af vilje til at imødekomme disse. Ved at gå aktivt ind i forhandlingerne vil vi øge vores indflydelse i Rådet, og vi vil også kunne støtte op om de ændringsforslag fra Parlamentet, som vi finder er gode.

På fiskeriområdet er Danmarks position i EU lige nu i fokus, ikke mindst i lyset af de forestående forhandlinger om Brexit, hvor Danmark på fiskeriområdet som bekendt er et af de otte direkte berørte medlemslande.

Hvis vi vil opnå størst mulig indflydelse på det endelige resultat i det konkrete forslag, og hvis vi i øvrigt vil forbedre Danmarks stilling i andre centrale forhandlinger på fiskeriområdet, eksempelvis i den forestående revision af kontrolforordningen og ved Brexit, vil det være en stor fordel, hvis Danmark som en af de større fiskerinationer i EU kan give udtryk for en løsningsorienteret linje med udsigt til at bakke op om forslaget.

Samtidig vil dansk støtte også sende et positivt signal om sammenhold i EU-27-kredsen forud for forhandlingerne om Brexit. Med Brexitforhandlinger umiddelbart forestående er situationen i dag markant anderledes end i maj 2017.

Ud fra en samlet vurdering af forhandlingssituationen på det konkrete forslag – og ud fra en bredere vurdering af Danmarks position på fiskeriområdet inden for EU – lægger regeringen derfor op til et ændret forhandlingsoplæg med henblik på at kunne støtte forslaget ved den endelige vedtagelse i Rådet.

Jeg kan tilføje, at regeringen – på linje med Parlamentets forslag herom – vil arbejde for, at det bliver muligt at iværksætte pilotprojekter med anvendelse af elektroniske systemer såsom kameraer til fuld dokumentation af fangster og fiskeripraksis. I projekterne skal det være muligt helt eller delvis at kunne fravige reglerne om tekniske foranstaltninger.

Ved forelæggelsen for Europaudvalget i foråret 2017 gik første punkt i regeringens forhandlingsoplæg ud på, at *"man fra dansk side støtter forslaget, idet man lægger afgørende vægt på, at forslaget fremtidssikres ved, at der opnås en passende høj grad af fleksibilitet i mulighederne for at ændre de tekniske regler."*

Dette foreslås ændret til, at *"man fra dansk side støtter udkastet til forhandlingsmandat, idet man arbejder for at forslaget fremtidssikres ved, at der opnås en passende grad af fleksibilitet i mulighederne for at ændre de tekniske regler"*.

Supplerende går regeringens forhandlingsoplæg ud på, at man fra dansk side også arbejder for, at det bliver muligt at iværksætte pilotprojekter med anvendelse af elektroniske systemer til fuld dokumentation af fangster og fiskeripraksis, hvor reglerne om tekniske foranstaltninger helt eller delvis kan fraviges.

FO Samlet vil regeringens forhandlingsoplæg herefter gå ud på, at man fra dansk side støtter forslaget, idet man arbejder for,

- at forslaget fremtidssikres ved, at der opnås en passende grad af fleksibilitet i mulighederne for at ændre de tekniske regler,
- at fiskeriet er bæredygtigt, og at reglerne er enkle, kontrollerbare og omkostnings-effektive samt afspejler udviklingen i ny fiskeriteknologi og fiskemetode,
- at kravet om uændret eller forbedret selektivitet i forhold til ændring af de tekniske regler kan fraviges f.eks. i tilfælde, hvor dette vil føre til en forbedring af beskyttelsen af havbunden, at reglerne kan føre til større fleksibilitet i redskabsbruget, eller

at en ændring også kan begrundes i forbedret økonomi for fiskerisektoren under de rette biologiske omstændigheder,

- at der i forslaget fastlægges en overordnet EU-ramme med generelle principper og strategiske mål, mens de mere tekniske regler udformes på regionalt niveau,
- at der alene fastsættes et kvalitativt mål for de tekniske foranstaltninger,
- at muligheden for at anvende pulstrawl begrænses til syd for 55° N i hele Nord-
søen,
- at der indarbejdes en løsning på bulkproblematikken,
- at det overlades til det regionale niveau at fastsætte, hvilke regler der om nødven-
digt skal gælde for rekreativt fiskeri,
- at en medlemsstat under visse forudsætninger kan fastsætte nationale regler om
tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskebestande, og
- at det bliver muligt at iværksætte pilotprojekter med anvendelse af elektroniske
systemer til fuld dokumentation af fangster og fiskeripraksis, hvor reglerne om tek-
niske foranstaltninger helt eller delvis kan fraviges.

Rasmus Nordqvist opfordrede ministeren til at arbejde for Europa-Parlamentets ønske om et forbud mod pulstrawl i stedet for at nøjes med en begrænsning til syd for 55° N. Enkelte lande støttede i forvejen et forbud, så med Europa-Parlamentets vedtagelse kunne det måske lykkes at få tilstrækkeligt med lande til at støtte det.

Finn Sørensen spurgte, om det var en ny generel holdning fra regeringens side, at princi-
pielle danske synspunkter skulle nedprioriteres af taktiske grunde. I så fald måtte udvalget
holde ekstra skarpt øje med forhandlingsoplæggene fremover. Det er en forkert tilgang til
politik, når man slækker på nogle krav med taktiske begrundelser, som at der ikke bliver
lyttet til modstanderlande, eller af hensyn til forestående forhandlinger. Man må give sin
holdning til kende, og så må man se, om man kan få flertal. Enhedslisten kunne ikke støtte,
at det kvantitative mål om et maksimum for fangsten af fisk under mindstemål blev blødt
op og ændret til et kvalitativt mål.

Desuden havde Rasmus Nordqvist ret i, at man skulle arbejde for et forbud mod pulstrawl
i stedet for blot en begrænsning til syd for 55° N.

Endelig fandt Enhedslisten det ikke betryggende, at Kommissionens mulighed for at ved-
tage delegerede retsakter blev udvidet til at omfatte fastlæggelse af detaljerede og tekniske
foranstaltninger. Det er i detaljerne, at djævelen ligger begravet i reguleringen af fiskeriet,
så medlemslandene burde ikke overlade de dele til Kommissionen.

Af de grunde kunne Enhedslisten ikke støtte forhandlingsoplægget.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde sagde vedrørende pulstrawl,
at man efter hendes overbevisning skulle være åben over for nye teknologier, især hvis det
kan lede til et mere skånsomt fiskeri. Danmark havde generelt været skeptisk for anven-
delse af elektrisk strøm til fiskeri på grund af risikoen for skade på andre arter end målar-
terne, og regeringen var af samme grund ikke rede til uden videre at godkende pulstrawl.
Man var til gengæld åben over for foreløbig at afprøve teknologien syd for 55° N.

Hun undrede sig over Enhedslistens position vedrørende de kvalitative mål, for da den tidligere fiskeriminister fik sit mandat, stemte Enhedslisten imod, at ministeren kunne være imod i EU. Den nuværende minister havde så genovervejet sagen og bad nu om et mandat, der gav mulighed for at være for – men nu var Enhedslisten pludselig imod, at ministeren kunne være for. Det var ikke en fornuftig måde at arbejde på. Regeringen gik til forhandlingerne med det mål at varetage danske interesser, her for at undgå udsnid, men inddrog også strategiske hensyn, bl.a. med tanke på Brexitforhandlingerne.

Rasmus Nordqvist mente, at man ikke kunne sætte lighedstegn mellem det at være imod pulstrawl og at være teknologiforskrækket. Han havde forstået på den tidligere fiskeriminister, at regeringen var imod, men var gået med til at afprøve teknologien syd for 55° N som en del af et kompromis. Det var svært at finde lande, der dengang decideret støttede pulstrawl. Siden havde Europa-Parlamentet vedtaget, at pulstrawl burde forbydes. Eksperternes udtalelser om virkningerne af den fangstmetode var foruroligende. Her burde regeringen gå tilbage til sin gamle position og arbejde for et forbud. Alternativet var dog positivt indstillet over for de øvrige ændringer i forhandlingsoplægget.

Finn Sørensen mente ikke, at ministerens gengivelse af forløbet var fair. Enhedslistens daværende begrundelse for at være imod var, at oplægget ikke var ambitiøst nok, hvad angik miljøbeskyttelse. Nu var der i øvrigt opstået en ny situation, for der var fornuftige, centrale dele af det gamle forhandlingsoplæg, man nærmest var gået bort fra.

Han gentog sit spørgsmål om, hvorvidt regeringen generelt havde tænkt sig at fire på danske synspunkter i EU-forhandlinger af taktiske og strategiske hensyn.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde svarede Rasmus Nordqvist, at der ganske rigtigt var tale om et kompromis, når Danmark i sin tid var gået med til at afprøve pulstrawl i et begrænset område. Det foreliggende forhandlingsoplæg var ikke udtryk for andet end en fastholdelse af den oprindelige kompromisvilje og åbenhed over for afprøvning af ny teknologi. Der var ikke tale om en generel tilladelse til pulstrawl, men kun om et forsøgsfiskeri, sat i gang af hollænderne, og det kunne man blive klogere af. Man kunne fornemme, at modstanden mod de forsøg bundede i en bredere skepsis mod nye teknologiske løsninger.

Til Finn Sørensen sagde hun, at hver enkelt fagminister måtte redegøre for, om taktiske hensyn, f.eks. i forhold til Brexit, skulle spille en rolle for Danmarks positioner i hvert enkelt tilfælde. Det handler om at undgå risikoen for at lukke sig ude af forhandlingerne ved at sætte sig med armene over kors. Finn Sørensen kunne forhåbentlig anerkende, at Danmark havde store interesser på spil i forbindelse med Brexit, som en ansvarlig regering måtte varetage.

Rasmus Nordqvist mente ikke, at man kunne tage modstand mod pulstrawl som udtryk for en bredere skepsis over for teknologiske løsninger, for Europa-Parlamentet var også imod. Var det ikke forkert, når ministeren sagde, at der ikke var tale om en generel tilladelse – for det var vel en generel tilladelse syd for 55° N?

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde svarede nej. Der var kun tale om et forsøgsfiskeri med et begrænset antal licenser i en periode på 5 år indtil 2019.

Rasmus Nordqvist var kun glad for at blive klogere. Det var fint at lave forsøg med henblik på et mere bæredygtigt fiskeri. Man skal blot sørge for ikke at forstyrre den naturlige balance i havmiljøet, når man udnytter naturressourcerne. Men de elementer i forhandlingsoplægget, Alternativet sidst var kritisk over for, havde regeringen blødt op, så Alternativet nu kunne støtte forhandlingsoplægget.

Formanden konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, da kun Enhedslisten havde ytret sig imod det. Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti havde på forhånd meddelt, at de kunne støtte forhandlingsoplægget.

FO 7. Reform af ITER

– Tidlig forelæggelse

Forelæggelse ved uddannelses- og forskningsministeren

EUU alm. del (17) – bilag 456 (samlenotat)

EUU alm. del (17) – bilag 494 (kommenteret dagsorden)

Uddannelses- og forskningsministeren ville forelægge én enkelt sag. Den var til tidligt for-handlingsoplæg.

Uddannelses- og forskningsministeren: ITER er verdens største internationale grund-forskningsprojekt og grundforskningseksperiment. ITER er et fusionsreaktoranlæg, som har til formål at undersøge, om det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusi-onsenergi som en fremtidig bæredygtig og ren energikilde. Anlægget skal danne baggrund for udviklingen af en demonstrationsreaktor – en slags prototype – for et fremtidigt kom-mercielt fusionskraftværk.

Da de vigtigste grundkomponenter i fusionsprocessen er brint og ilt, er der tale om en uud-tømmelig energikilde.

Grundlæggende forsøger ITER at kopiere processerne i solen i en kontrolleret proces, hvor flydende plasma varmes op over 150 millioner grader. Det er en uhyggeligt kompliceret proces. ITER skal samles af mere end 10 millioner komponenter, der for størstedelens vedkommende skal udvikles, designes og konstrueres specielt til formålet.

Disse leveres af højteknologiske virksomheder bistøet af universiteter og forskningsinstitu-tioner.

Internationale eksperter, der har kigget på ITER, har udtrykt, at ITER er lige så kompliceret og krævende at bygge som den Internationale Rum Station ISS.

Udover EU deltager USA, Rusland, Indien, Kina, Japan og Sydkorea i ITER. Det vil sige, at der er deltagelse fra verdens fremmeste lande inden for fusionsforskning. Det vil også sige deltagelse fra tre kontinenter, af halvdelen af jordens befolkning og 85 pct. af det globale BNP.

EU er værtspart, da selve fusionsanlægget er under konstruktion i Cadarache i Sydfrankrig. Men der foregår også beslægtede aktiviteter i bl.a. Japan.

Som vært afholder EU en stor andel af udgifterne i konstruktionsfasen: cirka 45 pct. med ca. 9 pct. for hver af de øvrige parter. Frankrig afholder som værtsland 20 pct. af EU's udgifter til konstruktionen. I driftsfasen skal EU afholde 34 pct. af udgifterne.

I henhold til den internationale aftale indgået i november 2006 kan EU som værtspart ikke trække sig ud af forskningsprojektet. De øvrige parter kan efter aftalen trække sig ud efter

10 år, men de skal i så fald fortsat yde bidrag til konstruktionen og vil efterfølgende ikke kunne deltage i forsøgsfasen. Det har ingen af parterne hidtil ønsket.

ITER's grundscenarie blev senest revideret i sommeren 2010. Rådet fastlagde her et budgetloft på 6,6 mia. euro i 2008-priser frem til 2020. Det var forventningen, at ITER herefter ville gå i første drift. Det kaldes første plasma.

Kommissionens meddelelse

Sådan er det imidlertid ikke gået. ITER har været udfordret af forsinkelser og fordyrelser. Noget skyldes bl.a. nye krav til konstruktionen efter atomulykken i Fukushima, hvor et kraftigt jordskælv og en efterfølgende tsunami medførte voldsomme skader. Men der har også været udfordringer, som følge af at designet har været under løbende udvikling, med produktionsproblemer, og problemer med det organisatoriske setup af det globale projekt og ledelse.

Disse forhold har betydet, at der blev iværksat en uafhængig vurdering af ITER i 2013. Denne undersøgelse medførte en omstrukturering af projektledelsen og en handlingsplan under ledelse af en ny generaldirektør. Handlingsplanen medførte store ændringer i ITER-organisationen, stop for designændringer, oprettelse af en reservefond og øvrige tiltag.

Kommissionen vurderer, at efter halvandet år er ca. 60 procent af handlingsplanens anbefalinger gennemført.

Den europæiske del af ITER organisationen, kaldet Fusion for Energy, vedtog i 2015 en supplerende handlingsplan, hvor 80 pct. af tiltagene nu er gennemført. Og med gode fremskridt for de resterende 20 pct.

Med udgangspunkt i disse konstruktive tiltag er der nu udarbejdet et nyt grundscenarie. Dette medfører, at ITER's driftfase – altså den såkaldte første plasma – teknisk tidligst kan ske i 2025. Og den endelige færdiggørelse med fuld drift i 2035.

Kommissionen har i sin meddelelse anført, at designet nu er så fremskredent, at 89 pct. af de komponenter, der er nødvendige for at starte første plasma i 2025, er på plads. Et så fremskredent designarbejde giver ifølge Kommissionen øget pålidelighed i forhold til den nye tidsplan og bedre omkostningsstyring.

Udgifterne til konstruktionen af ITER ligger som nævnt låst fast på 6,6 mia. euro i 2008-priser frem til og med 2020.

Kommissionen vurderer i meddelelsen, at der samlet set skal anvendes 7,1 mia. euro i 2008-niveau til færdiggørelsen af ITER og drift heraf fra 2021 og frem til 2035. I nutidskroner svarer dette til 10,4 mia. EUR. Dette omfatter også udgifter til dekommissionering, der først er planlagt at starte i 2042.

Nu kommer vi til det spændende: Danmarks andel heraf vil årligt udgøre ca. 85 mio. kr. Dette finansieres indirekte via EU-budgettet. Desuden bidrager Danmark med et direkte årligt beløb til Fusion for Energy på under en halv million kroner.

Vi ved endnu ikke, hvor stort et beløb Kommissionen vil foreslå afsat til ITER i deres kommende forslag til en flerårig finansiel ramme for perioden 2021-2027.

Hvad angår de direkte danske interesser, er der et stærkt forskningsmiljø på DTU på ca. 25 forskere, som er de primære interessenter. Miljøet kan forekomme småt i forhold til den samlede investeringen, men det er nødvendigt i denne sammenhæng at tænke på, at ITER er et globalt projekt finansieret primært af EU's budget og ikke kun betragte det i henhold til en national interesse.

Rådskonklusionerne

I udkastet til rådskonklusioner anføres det, at Rådet har noteret sig Kommissionens meddelelse. Rådet anfører også, at budgettet frem til 2020 på 6,6 mia. euro i 2008-priser ligger fast samt, at det nye grundscenarie skal overholdes.

Det anerkendes, at der er sket forbedringer i projektstyring og ledelse.

Rådet bekræfter sin støtte til en succesfuld færdiggørelse og understreger, at det vil behandle den budgetmæssige side under forhandlingerne om den kommende flerårige finansielle ramme.

Endelig bemyndiges Kommissionen til på vegne af EU at godkende det nye reviderede grundscenarie på et kommende møde i ITER Rådet sammen med de øvrige parter.

Mandatet

FO Hvor stiller det så os? Regeringen er enig i, at ITER kan have et stort potentiale og betydning for udvikling af fusionsenergi som en bæredygtig ren energikilde.

I lighed med de øvrige medlemsstater har vi været kritiske over for projektstyringen, ledelsesforhold og omkostningskontrol. Vi har derfor under forhandlingerne lagt betydelig vægt på, at dette er bragt under kontrol og ligeledes vil være det fremadrettet. På baggrund af de oplysninger vi har modtaget, mener regeringen, at dette nu er forbedret betragteligt.

Vi lægger betydelig vægt på, at loftet frem til 2020 overholdes, og vi lægger betydelig vægt på, at rådskonklusionerne ikke forgriber de kommende forhandlinger om EU's næste flerårige finansielle ramme.

På denne baggrund kan regeringen tilslutte sig vedtagelsen af rådskonklusionerne.

Finn Sørensen roste regeringen for at have fokus på økonomistyringen i projektet. Enhedslisten havde dog fra starten været modstander af det med den begrundelse, at der faktisk er mulighed for at bruge rigtig mange penge, som hurtigt kommer hjem igen, på en

række grønne energiteknologier som f.eks. bølgeenergi og geotermisk energi. Der er behov for forskning på disse områder, og det er der langt mere fornuft i end at bruge mange penge på usikkert projekt. Ministeren var nok enig i, at forløbet heller ikke havde været kønt. Enhedslisten kunne ikke støtte forhandlingsoplægget.

Uddannelses- og forskningsministeren sagde, at regeringen mente, at fusionsenergi er en fantastisk mulighed og ren mulighed for energi, som kan dække verdens energibehov mange år frem. Det var også værd at notere sig, at der var tale om et globalt projekt – et svært et, men med utrolige perspektiver.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsmandat, idet kun Enhedslisten, Alternativet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti havde ytret sig imod det. De tre sidstnævnte havde givet besked om deres stillingtagen forud for mødet.

Mødet sluttede kl. 12.20